

เทศน์เช้า วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องกรรมนะ กรรม.. ถ้าพูดเรื่องกรรม กรรม..การกระทำไง ทำแล้วมันจะได้ผลของกรรม นั้น ทำดีต้องได้ผลของกรรมดี แต่ทำคุณงามความดี เราทำคุณงามความดีขนาดไหน คุณงามความดีเรื่องของโลก เห็นไหม คำว่า “เรื่องของมรรค” มันจะกว้างขวางมาก คุยกับพระ พระบอก “มรรคนี้มันต้องเริ่มแต่เริ่มต้น”

แต่มรรคมันเป็นมรรค เรื่องของโลกก็ยกกับโลกุตตระ โลกียะมันเป็นเรื่องของ การกระทำไง ทำคุณงามความดี ความดีเป็นเรื่องของมรรค เรื่องของความดี คุณงามความดีต้องให้คุณงามความดี แต่มันหมดไปได้ แต่โลกุตตระมันให้คุณงามความดีโดยที่ไม่หมดไปไง มันเป็นอุปปะกับอุปปะมันถึงแยกกัน แต่เขาแยกกันตรงนี้ไม่ออก

เราทำคุณงามความดีเหมือนกัน คุณงามความดีของเรา เราทำเพื่อใคร? ทำเพื่อหัวใจของเรา เห็นไหม ถ้าเพื่อหัวใจของเรา แล้วพยายามจะเหนียวรั้งไว้ แต่พลังงานมันใช้หมดไปแล้วมันก็ต้องหมดไป สิ่งทั้งหมดไปคือทำคุณงามความดีแล้วมันคุณงามความดีให้ผล ผลกับเราไง ทำคุณงามความดี เห็นไหม อย่างเช่นเกิดมา เราเกิดเป็นมนุษย์ขึ้นมา เรามีโอกาสชั่วชีวิตเรา ชั่วชีวิตเรานี้เราจะทำคุณงามความดีขนาดไหนก็ได้ ถ้าคุณงามความดีนะ คุณงามความดีของความนึกคิดของเรา อย่างหนึ่ง คุณงามความดีของความเป็นจริงอย่างหนึ่ง

คุณงามความดีของเรา เรื่องที่เป็นเรื่องศาสนานี้เป็นเรื่องที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อนมาก เราไม่สามารถจับต้องได้ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ให้เราในเรื่องของท่าน เห็นไหม เพื่อจะขุดค้นหาความเจตนาของใจ

ใจมีเจตนา มีการกระทำขึ้นมา ถ้าเรามีเจตนาขึ้นมา เราทำขึ้นมา เวลากรรมดีขึ้นมาให้ผล มันจะเห็นผลเป็นกรรมความดี เวลากรรมชั่วขึ้นมาให้ผลถึงความชั่ว ความชั่วขึ้นมาจะ ความชั่ว

ให้ผลขึ้นมาเป็นความพลัดพรากไป ความพลัดพราก ความอาลัยอาวรณ์ มันเป็นเรื่องที่ว่าไม่ควรจะ
เป็นไปเลย แต่มันต้องประสบ

สิ่งที่ต้องประสบ เราต้องเป็นความทุกข์ยาก ถ้ามันประสบอยู่ โอกาสของเราที่จะทำอยู่
โอกาสที่มีชีวิตอยู่ มันทำคุณงามความดีได้ ถ้าพลัดพรากถึงที่สุดแล้ว ชีวิตนี้พลัดพรากไปแล้ว มัน
ก็เวียนไปตามกระแสของกรรม เห็นไหม นั่นนะโอกาสของเรา ทำคุณงามความดีที่ว่าจะเป็นของ
เรา คือชีวิตนี้จะไม่ให้ตายเลย เป็นไปไม่ได้

นั่นนะคุณงามความดีถึงที่สุดแล้วมันถึงว่าเป็นกุปปกรรม คือมันแปรสภาพไป สิ่งที่แปร
สภาพ เรามันหยาบเกินไป สิ่งที่ยาบเกินไป แต่เราก็จะเห็นสิ่งนี้ได้ด้วยความเห็นของเราขณะ
นั่นเอง แต่สิ่งที่ละเอียดอ่อนขึ้นไป มันละเอียดอ่อนขึ้นไปในหัวใจ จนมันลึกลับซับซ้อนนะ ลึก
มาก ลึกมากแสนมาก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา จะไม่อยากจะสอนใครเลย สั่งสอนใคร
ใครจะรู้สิ่งนี้ได้ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องความลึกลับ ทั้งๆ ที่มันอยู่ในหัวใจของเราละ ทั้งๆ ที่มันอยู่ในใจ
ของเรา มันอยู่ที่ความจับต้องของใจของเรา เราจับต้องได้ แต่มันบังให้มันลึกลับออกไป มันถึงต้อง
ทำความเข้าใจของเรา เห็นไหม มีทานก่อน เริ่มวางทานไว้ให้เราก้าวเดิน แล้วก็มีศีลนะ ทาน ศีล
ภาวนา เห็นไหม มีศีลขึ้นมาเพื่อให้ใจมันปกติขึ้นมา ให้หันกลับมาเรื่องของเรา

ถ้ามันจับต้องได้ สิ่งที่จับต้องใจได้ ถ้าจับต้องใจได้ ใจจะมีความสุขของมันขึ้นมา แล้วสิ่งนี้
จะเป็นประโยชน์ขึ้นมา ที่ว่ามันลึกลับขนาดไหนมันก็อยู่ที่เรา เห็นไหม เวลาเราไม่พอใจเราพอใจ
ของเรา มันอยู่กับเราได้ มันพอใจไม่พอใจของเรา มันเดือดร้อนใจของเรา นี่มันจับ
ใส่ใจของเรา แล้วมันจะแก้ไขไม่ได้

ส่วนที่แก้ไขไม่ได้เหมือนกับเป็นโรคเลยที่ไม่มียา ถ้าไม่มีธรรมอยู่ เหมือนกับโรคที่ไม่มียา
มันสุดวิสัยจะแก้ไขได้ แต่โรคนี้มียา เราก็แก้ไขของเราไม่ได้ แก้ไขไม่ได้เพราะอะไร เพราะเวลา
เจ็บไข้ได้ป่วยเราไปหาหมอ หมอรักษาเรา หมอเขาพยายามแสวงหาขึ้นมา เขาพยายามจะวิเคราะห์
โรคของเขา แล้วเขารักษาเราไปตามที่เขาวิเคราะห์โรคนั้น

แต่ใจของเราใครเป็นคนวิเคราะห์โรคละ ใจของเราใครเป็นคนคิดว่ามันฝังใจเราละ มันขัด
ใจเรา ใครเป็นคนบอกว่ามันขัดใจเรา มันไม่มีใครบอกว่าขัดใจเรา แล้วมันก็ฝังชานขึ้นไป เห็น

ใหม่ มันมีแต่ความจะหลอกลวงด้วยว่าสิ่งนี้เป็นความถูกต้อง สิ่งนี้เราทำคุณงามความดี สิ่งนี้เป็น
การปล่อยวาง

นี่ที่ว่าปล่อยวางเป็นมัชฌิมาปฏิปทาหรือไม่มัชฌิมาปฏิปทามันอยู่ตรงนี้ไง ถ้า
มัชฌิมาปฏิปทา มันปล่อยตามความเป็นจริง ถ้าไม่มัชฌิมาปฏิปทา มันปล่อยตามความเห็นของเรา
เห็นใหม่ เราเห็นได้ เห็นได้ชั่วคราวชั่วคราว เห็นนี้มีความพอใจขึ้นมา มีความสุขชั่วคราว มันก็
ปล่อยวาง

นี่เรื่องของกรรม กรรมหยาบๆ เป็นส่วนกรรมหยาบๆ กรรมอย่างละเอียด เห็นใหม่ กรรม
นี้เป็นเรื่องของอินโดยเฉย มันละเอียดอ่อน มันให้ผลมาก ถ้าเราทำคุณงามความดี มันจะให้ผลเรา
เป็นคุณงามความดี เราพยายามสร้างคุณงามความดี

คนที่ออกประพฤติปฏิบัติ ตั้งใจประพฤติปฏิบัติ ตั้งใจออกบวชเป็นพระ แล้วพยายาม
ฝึกฝน ทำคุณงามความดีใหม่? คุณงามความดีแน่นอนเลย เพราะบวชด้วย ตั้งใจปรารถนาพ้นทุกข์
ด้วย แต่เวลามันประพฤติปฏิบัติไป ทำไมคุณงามความดีมันไม่ให้ผลอย่างนั้น? เห็นใหม่ อานาจาตนา
ของเรา

พาหิยะนี่พึงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอย่างเดียว มาขอพึงธรรม
พระพุทธเจ้าอธิบายธรรมให้เข้าใจ เห็นใหม่ นี่เป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พาหิยะนั่นนะเป็นพระ
อรหันต์ขึ้นมา แต่หาเครื่องบวชไม่ได้ จะขอบวชเลย พระพุทธเจ้าบอก “ต้องไปหาเครื่องบวช
ก่อน” ไปหาบาตร หาไตร ไปหาจีวรอยู่ จนควายขวิดตาย เห็นใหม่ นั่นนะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา
ทำไมเขารู้ได้เร็วล่ะ?

แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราตั้งใจขึ้นมา เราสะสมขึ้นมา เห็นใหม่ เราบวชขึ้นมาเพื่อ
จะทำคุณงามความดี เพื่อจะตั้งใจคุณงามความดี ทำไมมันไม่สมความปรารถนาของเรา? มันทำไป
ไม่ได้ นี่อานาจาตนาของใจ ใจนี้มันสะสมการเกิดการตายขึ้นมา มันสะสมขึ้นมาอย่างนั้น อานา
จาตนาบารมีของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน ความบุคคลไม่เหมือนกัน อานาจาตนาอันนั้นมัน
ส่งผลมา นี่มันก็เหมือนกับที่ว่าเราทำอยู่ปัจจุบันนี้ เราทำเพื่อเราๆ แต่มันทำไมไม่ส่งผลขึ้นมา? ทำ
คุณงามความดี ทำดีทำไมไม่ได้ดี?

ทำคุณงามความดีได้ดีแน่นอน! แต่ดีให้ผลเป็นอย่างไร มันจะให้ผลเราตอนไหน นั่นมันจะให้ผลขนาดนั้น ที่ว่าความดีมันให้ผล เหมือนกับเราปลูกต้นไม้ เห็นไหม เราปลูกต้นไม้ เรารดน้ำที่โคน ผลที่ออกมันออกที่ปลายของมัน ออกที่ต้นของมัน แต่รดน้ำเรารดน้ำที่โคน นี่ก็เหมือนกัน ทำคุณงามความดีของเราทำเพื่อ โคนใจ รดที่ใจของตัวเอง ให้ใจของตัวเองมันสะสมคุณงามความดีไว้ เจตนามันมาขนาดไหน มันสร้างสมขนาดไหน ให้มันเป็นคุณงามความดีของมัน มันสร้างสมของมันขึ้นมา มันก็มีที่อาศัย แล้วผลมันจะออกที่ปลาย

นี่ใจ กรรม เราอยู่ที่กรรม เราทำกรรมดีขึ้นมา เราทำกรรมดีตลอดไป แต่ผลที่มันจะให้ขึ้นมา “ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว” ให้ผลแน่นอน ให้ผลเราแน่นอนเลย แต่มันผลวิบากของเรา วิบากคือผลของกรรมที่เราสร้างมา มันยังผลักไสเราอยู่ เราต้องทุกข์ไป เดี่ยวเจริญ เดี่ยวเสื่อม เดี่ยวเจริญแล้วเสื่อมอยู่อย่างนั้น โลกเป็นอยู่อย่างนั้น แล้วเราก็เดินอยู่ใน โลกอยู่อย่างนั้น เราเดินอยู่ใน โลกอย่างนั้น เราถึงแสวงหาที่พึ่งของใจเราให้ได้

ที่พึ่งของใจ เห็นไหม พึ่งธรรมๆ ครูบาอาจารย์สอนขนาดไหนก็ชี้เข้ามาที่ใจของเรา จะไปพึ่งธรรมที่ไหนก็แล้วแต่ ธรรมนั้นจะชี้เข้ามาที่ใจของเรา แต่เราหาใจของเราเจอไหม? เราหาใจของเราไม่เจอ เราถึงทำคุณงามความดีของเราไม่ได้

ทำคุณงามความดีของเราได้นี้มันเป็นอาการของใจ ใจนี้มันนึกคิดออกไป มันก็ทำอาการของมันขึ้นไป ทำสิ่งที่เป็นผลประโยชน์ของมันขึ้นมา เห็นไหม สิ่งที่เป็นผลประโยชน์นั้นเป็นมรรค สิ่งที่เป็นอกุศลเป็นความคิดไม่ดี ความฝายชั่วมันเกิดขึ้น แม้แต่พึ่งพระเทศน์อยู่ เห็นไหม พึ่งพระเทศน์นะ พระเทศน์ดีพระเทศน์ไม่ดี มันก็ยังคิดตามประสาใจมันคิดไป มันห้ามใจไม่ได้

ใจนี้มันเป็นพลังงานส่วนหนึ่งเฉยๆ นะ พลังงานที่ว่าให้พลังงานขึ้นมา แต่กิเลสที่มันปกคลุมใจอยู่ นั่นนะมันให้ค่า สิ่งที่ให้ค่าขึ้นมา ความดีหรือความชั่ว พลังงานเฉยๆ เห็นไหม เวลาพลังงานเฉยๆ นี่มันผ่านขั้น ผ่านขั้นขึ้นมามันถึงเป็นวิบาก เป็นผลออกมาข้างนอก เป็นวิบากออกไป

ถ้าไม่ผ่านขั้นขึ้นมา มันก็ให้เป็นพลังงานของมันเฉยๆ พลังงานความสุข เห็นไหม ความสงบของใจ ใจมันสงบขึ้นมา มันไม่เดือดร้อน มันไม่ดิ้นรน สิ่งที่ไม่ดิ้นรน เห็นไหม เรากินข้าวอ่อม เราก็มีความอ่อม เวลาหิวขึ้นมาเป็นอย่างไร? เวลาหิวขึ้นมา เราหิวมาก เราหิวกระหายมาก มีแต่ความทุกข์มาก ท้องนี้ร้องตลอดเวลาเลย แต่เวลาอ่อมขึ้นมาก็มีความพอใจมีความสุขชั่วคราว

ใจก็เหมือนกัน ถ้ามันสุขขึ้นมา มันอึดเต็มขึ้นมา มันพอใจของมัน มันไม่เสวยอารมณ์ ไม่เสวยความทุกข์ความยาก มันอึดเต็มของมัน แต่ที่มันเสวยความคิดอยู่นี้มันเสวยอารมณ์ นั่นนะมันไม่ทรงตัวมัน มันถึงเสวยอารมณ์ขึ้นไป นั่นนะคำบริกรรม ทำความสงบของใจขึ้นมาเพื่อให้มันอึดตัวมันเอง ถ้ามันอึดตัวมันเองมันก็ไม่เสวยอารมณ์นั้น มันเสวยธรรมไง สิ่งที่เป็นธรรมมันเสวยใจของมันเอง นั่นนะความสงบของใจ ใจมันสงบ มันมีความสุขเข้ามาขนาดนั้น

แล้วก็พยายามทำงานต่อไปข้างหน้า เห็นไหม วิปัสสนาญาณจะเกิดขึ้นมา มันจะมัชฌิมาปฏิบัติได้ไม่ได้มันอยู่ตรงนี้ ตรงที่ว่าถ้ามันทำงานของมันเป็นประโยชน์ของมัน มันมัชฌิมาปฏิบัติ งานที่เป็นงานชำระกิเลส เห็นไหม งานอาบเหงื่อต่างน้ำต่างหาก งานความคิดการสร้างโลกต่างหาก เห็นไหม การคิดการบริหารในหัวใจก็คิดขึ้นไป นั่นก็เป็นงานอันหนึ่ง

แต่งานการย้อนกลับเข้าไป งานในการชำระกิเลส มันเป็นงานอีกส่วนหนึ่ง งานที่ย้อนกลับเข้าไปไม่ใช่งานความคิด ความคิดการบริหารบริหารไปไหน บริหารไปเรื่องสิ่งที่จะบริหารบุคคล บริหารสิ่งต่างๆ มันคิดแล้วมันก็เทียบออกไปข้างนอก นี่ความคิดส่งออก

สิ่งที่ส่งออกขึ้นไป กิเลสมันหัวเราะเยาะ เพราะกิเลสมันอยู่หลังความคิดนั้น กิเลสหัวเราะเยาะความคิดอย่างนั้น แล้วมันบอกว่าถ้าความคิดอย่างนี้หรือที่จะมาชำระเรา มันเป็นไปไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะงานอันนี้เราเป็นคนบัญชาการต่างหาก กิเลสเป็นคนบัญชาการ กิเลสเป็นคนใช้ สิ่งนี้ออกมา แล้วมันก็คิดออกไปข้างนอก มันก็วนออกไป

แต่ถ้าพลังงานที่ย้อนกลับ ปัญญาที่ชำระกิเลสมันย้อนกลับเข้ามา สิ่งใดเป็นต้นของความคิด ความคิดนี้มาจากไหน ความเกิดดับมาจากไหน สิ่งที่เกิดดับมาจากใจ ใจมันเกิดดับ สิ่งนี้แทรกเข้ามาในขั้น ขั้นนี้วนออกไปข้างนอก วนออกไปในความคิดนี้ นี่กรรมอันนี้เป็นกรรมมโนกรรม เห็นไหม กายกรรม วาจกรรม มโนกรรม

มโนกรรมเกิดขึ้นมา มโนคือหัวใจ มโน เห็นไหม มนสุมิปี นิพพิณฑติ ใจนี้ก็น่าเบื่อหน่าย มโนสมุสเสปี นิพพิณฑติ มโนสัมผัสกับความรู้คิดก็น่าเบื่อหน่าย ผลของความสัมผัสนั้นก็น่าเบื่อหน่าย สิ่งที่น่าเบื่อหน่ายมันเกิดดับแล้วมันเกิดดับไม่ใช่เกิดดับเฉพาะชาตินี้ มันเกิดดับทุกชาติๆ ที่ จะเกิดขึ้นตลอดไป แล้วเราก็จะต้องแบกหามสิ่งนี้เป็นภาระตลอดไป

นั่นนะการเกิดมันถึงเป็นทุกข์ ทุกข์เพราะมโนนี้มันเกิดขึ้นมาแล้ว แต่มโนนี้ไม่เกิดขึ้นมันก็เป็นทุกข์อีกอันหนึ่ง อันหนึ่งตลอดไปเพราะอะไร เพราะมันเป็นทุกข์อยู่ต่างสถานะไง สถานะของมนุษย์ สถานะของเทวดา สถานะของอะไร มีความทุกข์ทั้งหมดเลย จะมีความสุขขนาดไหนมันเป็นความสุขด้วยธาตุด้วยขันธุ์ แต่ความสุขของใจมันสุขไม่ได้เพราะอะไร เพราะมันต้องพลัดพราก

สิ่งใดเกิดขึ้นมานี้มันต้องพลัดพรากจากเราไปไม่วันใดก็วันหนึ่งแน่นอน มันต้องพลัดพรากจากกันอยู่แล้ว เกิดมาเพื่อพลัดพราก เกิดมาเพื่อความจากกัน แต่จากกันนี้มันจากกันให้หัวใจเห็นใหม่ จากกันโดยผู้รู้ธรรม สิ่งนี้เป็นความพลัดพราก พระอานนท์เวลารำพันถึงพระพุทธเจ้าปรินิพพานะ

“อานนท์ เราสอนเธอแล้วไม่ใช่หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ก็ต้องพลัดพรากจากไปเป็นธรรมดา แม้แต่ตถาคตก็ต้องปรินิพพานไป”

แม้แต่ผู้สำเร็จแล้วในหัวใจก็ต้องปรินิพพานไป ใจนี้มันต้องพลัดพรากไปทั้งหมด แต่พลัดพรากจากที่วาทิตนี้มันเสวยอารมณ์ มันพลัดพรากตรงนั้น พอมันพลัดพรากตรงนั้น มันขาดออกไปแล้วจิตนี้มันจะพลัดพรากไปไหน จิตนี้ทรงตัวในตลอดของมันตลอดไป นิมโนกรรมเกิดขึ้นมาจากการประพลติปฏิบัติ เห็นใหม่ ภาวนามยปัญญาเกิดจากมโนกรรมนี้มันแสนทุกข์แสนยาก

เราปลูกบ้านสร้างเรือนขึ้นมา เราต้องหาอุปกรณ์มาปลูกบ้านสร้างเรือนขึ้นมา เราต้องไปซื้อที่ร้านค้ามา แต่ละอย่างที่เราจะซื้อมาประกอบเป็นบ้านขึ้นมาได้ ต้องไปซื้อตั้งที่ร้านกว่าจะพอเป็นบ้านขึ้นมา ใอนี้ก็เหมือนกัน เราประกอบมโนกรรมขึ้นมา ประกอบใจขึ้นมา ใจมันยังหาเว็จว่างใหญ่ มันยังว่างไม่มีสิ่งที่จับต้องได้ เราประกอบขึ้นมาจนมันเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมา

นั่นนะสัมมาสมาธิ เอกัคคตารมณ์ อารมณ์นี้เป็นหนึ่งเดียว อารมณ์นี้เป็นเอก อารมณ์ที่มันฟุ้งซ่านออกไปนี้มันฟุ้งซ่านออกไป เราว่าเราฟุ้งซ่าน เราคิดมากเป็นอารมณ์ฉุนเฉียวออกไปข้างนอก เราไม่เห็นมัน แต่เอกัคคตารมณ์ จิตที่ตั้งมั่นเราจะเห็นมัน เห็นใหม่ สิ่งที่เราเห็นมันนี้เป็นมรรค อริยสัจจ์ นั่นนะยกขึ้นวิปัสสนาในมรรค ๘ เห็นใหม่ นี้มรรค ๘

สิ่งที่เป็นอุปสรรคการก่อสร้างขึ้นมา แล้วมันพ่นออกไป วิบัติสนาจนใจนี้ว่างออกไป พ่นออกไปหมด เห็นไหม ผู้ที่ไม่มีเหย้าไม่มีเรือน ใจนี้ไม่ครองเรือน ไม่ครองเรือนในหัวใจ ใจนี้ไม่สร้างเรื่องขึ้นมา ไม่เสวยอารมณ์ขึ้นมาแล้ว หมดจากสิ้นไป มันอิสรเสรีภาพของมันเองในหัวใจของเรา นิมโนกรรม

กรรม เราทำคุณงามความดี เราพยายามสร้างสมคุณงามความดี คุณงามความดีเพื่อเรานะ เพื่อใจถึงที่สุดเป็นแบบนั้น พ่นไปได้จากความทุกข์ทั้งหมด เอวัง